

ANS MARKUS
MASKER AF

Lessen uit mijn leven

Spectrum

Voorwoord

Barbara van Beukering

Mijn oma was geabonneerd op alle roddelbladen; de *Privé*, de *Story* én de *Weekend*.

De jaargangen lagen keurig op week van verschijnen gesorteerd in de hal van haar flat in Emmen. Als ik bij oma op bezoek was, vroeg ik na de benodigde plichtplegingen of ik alsjeblieft haar tijdschriften mocht lezen. Bij ons thuis kwamen die bladen er niet in, het was een heimelijk genoegen dat ik met mijn oma deelde.

Mijn favoriete rubrieken waren de societyrubrieken met heel veel fotootjes waarop Neerlands roem zich begaf op gala's en premières. Elk blad had een eigen versie van zo'n rubriek, al dan niet voorzien van commentaar van een modeontwerper. Eén van de vaste figuranten in die rubrieken was de kunstenaar Ans Markus. Een beeldige, maar ook zeer mysterieuze verschijning. Bijna altijd in het zwart gekleed, soms in wit of rood, maar altijd met haar haar strak achterovergekamd en haar ogen zwart omlijnd. Ik raakte gefascineerd door deze vrouw. Ze was in tegenstelling tot vele andere sterren die de revue passeerden niet alleen mooi en stijlvast, maar ze was ook nog eens 'kunstenaar'. Ik dacht dat kunstenaars altijd rondliepen in overalls of stofjassen met verflodders erop. Als ik me een voorstelling van Ans moest maken in haar atelier, met haar verfkwest in haar hand voor een gigantisch doek, droeg ze ook een designersstuk. Toen ze in 1996 het staatsieportret van Beatrix schilderde, bereikte mijn fascinatie voor haar het hoogtepunt. Beatrix had voor deze vrouw geposeerd. Ik fantaseerde over de uren dat ze met z'n tweetjes in het atelier tegenover elkaar hadden gezeten. Hadden ze met elkaar gepraat? En zo ja, waarover? Over politiek, kunst, de kinderen?

Begin jaren negentig kwam ik in Amsterdam wonen en op een dag zag ik Ans Markus fietsen. Zomaar in het wild. Ze zag er net zo uit als op de foto's in de bladen: onberispelijk. Toch was ik even in de war: Ans Markus die op een omafiets zat, op weg naar de Noordermarkt of naar een vriendin. Daarna zag ik haar nog vaak fietsen. Omdat ze

Levenslijnen

Toen ik voor dit boek in mijn herinneringen dook, bleken in mijn hele leven lijnen te lopen die al in mijn kindertijd zijn uitgezet. Niet bewust, helemaal niet zelfs. Maar als ik nu terugdenk aan de jaren vijftig en zestig – de tijd waarin ik opgroeide – zie ik thema's terug, die nog altijd aanwezig zijn in mijn bestaan. Mijn liefde voor tekenen was er altijd en zal er altijd zijn. Maar ook mijn onzekerheid, de zoektocht in mijn leven naar liefde, geborgenheid en artistieke

erkenning, mijn hang naar ernstige verhalen en mijn mate-loze interesse in anderen.

Genieten en worstelen gaan bij mij altijd hand in hand. Ik kom vaak sterker over dan ik me voel. Ik ben gevallen en weer opgestaan. Getrouwd en gescheiden. Ik heb liefdes verloren en opnieuw gevonden. En altijd ben ik blijven schilderen. In dit boek zet ik mijn masker af. Openhartig vertel ik over mijn hele leven en hoe me dat als mens en als kunstenaar heeft beïnvloed.

Ik ben altijd een open boek geweest, ook tegen de journaliste die wekelijks aan mijn keukentafel zat om vragen te stellen over mijn leven. Heb ik alles verteld? Welnee, een dame houdt ook wat dingen voor zichzelf.

Toch hoop ik dat mijn openheid je een paar boeiende uren bezorgt. Het zal inzicht geven in mijn werk en het nemen van beslissingen in mijn leven. Wie weet vind je er herkenning, kracht, troost en warmte in.

Arno Martin

Masker op

Ik weet dat er een beeld van mij bestaat. Althans, dat heb ik gemerkt. Ik hoor wel vaker dat ik in het echt best meeval. Het is niet dat ik niet benaderbaar ben. Integendeel. Ik ben juist heel nieuwsgierig naar andere mensen. Wel is het zo dat ik graag op mezelf ben. Dit past ook bij mijn beroep. Als schilder werk je veel alleen. De stilte in mijn atelier geeft me inspiratie, innerlijke rust en houvast. Een aantal mensen kent me van mijn schilderijen, sommige

mensen vooral van foto's van de rode loper. Dat laatste doe ik steeds minder, een uitnodiging moet wel heel leuk zijn, wil ik ervoor de deur uitgaan. Tijd wordt immers kostbaarder als je ouder wordt.

Ik lach niet graag op foto's. Dat is mijn onzekerheid. Dat draagt waarschijnlijk ook wat bij aan mijn imago. En toegegeven: ik ben niet echt een extreme vrolijkerd. Wel ben ik een trotse moeder, een harde werker, een liefhebbende partner. Geen enkele menselijke emotie is mij vreemd. Ik ken ze allemaal en heb ze allemaal geschilderd. De kans is nihil dat u mij tegenkomt zonder opgemaakte ogen en lippen. Dat lijkt misschien een masker, maar ik wil u graag laten zien wat er zich achter mijn masker heeft afgespeeld.

Halfweg

Mijn jeugd speelt zich af tussen Amsterdam en Haarlem in Halfweg. We wonen de eerste drie jaar van mijn leven naast het werkterrein van mijn vader Thomas, de betonfabriek Van Baarsen. Daarna verhuizen we naar de Schoolstraat, midden in Halfweg. Ik ben geboren in 1947 als Antje Geertje Markus en ik ben tien jaar jonger dan mijn broer Tom. Ik ben vernoemd naar mijn beide oma's. Antje van mijn moeders kant en Geertje van mijn vaders kant. Maar ik werd en word altijd Ans genoemd. Dat is een kleine stap, van Antje naar Ansje naar Ans. Liever had ik Anna geheten, naar de Italiaanse actrice Anna Magnani. Mijn moeder Sientje – ik weet niet alle details want mensen

op. Door de windsels kan niemand zien wat er niet goed is aan mij. Ik zit heerlijk in een cocon, in mijn windsels voel ik me veilig. Sommige mensen vertrouwen hun emoties toe aan een dagboek, ik gebruik verf, penselen en een doek. En zo creëer ik mijn eigen wereld en kan ik toch mijn emoties overbrengen op anderen. Nog steeds hoor ik dat de windselschilderijen veel vrouwen troost geven.

Een aantal schilderijen uit de windselserie staat symbool voor belangrijke thema's in mijn leven. Zoals *De Koorddanseres*. Daarop is een geblinddoekte vrouw op een koord

WORDING, 1985

geschilderd. Ze kan er elk moment vanaf vallen. Haar evenwicht is wankel, het kan zomaar misgaan. Zo voelt mijn situatie. Ik ben bang met Sigrid weg te moeten uit ons huis en vraag me continu af het me blijft lukken in ons onderhoud te voorzien. De enige vaste inkomstenbron is een geringe alimentatie voor Sigrid en dat is niet genoeg. *De Koorddanseres* hangt tegenwoordig in de keuken in mijn atelier.

Verbonden vrijheid heb ik verkocht en daar heb ik spijt van. Daarop zit een vrouw op een schommel, volledig bedekt met windsels. De lucht om haar heen staat voor vrijheid, net als het schommelen. Ze is in windsels gehuld omdat ze ergens ook gebonden en verbonden wil zijn met iemand. Mijn onzekerheden, mijn angsten, mijn kwetsbaarheid, stuk voor stuk zijn dat bepalende thema's die ik heb doorvoeld en letterlijk, net als de windsels, van me af heb geschilderd. Het liefst houd ik daarom de windselschilderijen voor mezelf. Nog steeds. Al ben ik blij dat ze ook voor andere mensen betekenis hebben.

Sigrid was twaalf toen ik ze maakte. Ik was begin dertig. Sigrid staat in die tijd model en we hebben de grootste lol. Ik scheur wat stroken van oude lakens en wikkel haar daarin. Als het allemaal helemaal goed zit, moet Sigrid natuurlijk net plassen en kunnen we opnieuw beginnen. We hebben een hoop gelachen. Ik denk niet dat ze het allemaal precies begreep, maar ze werkte vrolijk mee. Het schilderen helpt me langzaam te worden wie ik ben. Ik schilder mezelf letterlijk sterker en herwin beetje bij beetje, penseelstreek na penseelstreek, mijn eigenwaarde.
